De rashond in beeld – verslag van het Cynophilia Symposium 2026

Oct 4, 2026

Op zaterdag 3 oktober 2026 kwamen ruim 130 deelnemers naar De Camp in Woudenberg voor het Cynophilia Symposium "De rashond in beeld – over toezicht, imago en gezondheid". Fokkers, keurmeesters, kynologisch instructeurs, gedragstherapeuten, dierenartsen, wetenschappers en bestuurders keken een middag lang vanuit hun eigen invalshoek naar de toekomst van de rashond.

Opening

De dagvoorzitter blikte positief terug op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren. De rashond zat lange tijd in een lastige positie, en die kritiek was soms terecht. Inmiddels gaat het gesprek steeds meer over de hond in brede zin: over gezondheid, welzijn, gedrag en de kenmerken die daarop van invloed zijn.

Cynophilia heeft het onderwerp de afgelopen periode nadrukkelijk op de agenda gehouden. Nu de Raad van Beheer het actief heeft opgepakt, is tijdens het ledenberaad van die ochtend besproken dat Cynophilia een stapje terug kan doen: niet loslaten, wel in verbinding blijven. Het gaat er niet om wie het oppakt, maar dat het goed wordt opgepakt. Daarom was deze middag nadrukkelijk ook een dag om actief mee te praten.

Toezicht: lezing door de NVWA

Een dierenarts en een inspecteur van het team Dierenwelzijn Gezelschapsdieren van de NVWA namen de zaal mee in hun dagelijkse werk. Dat team, in de wandelgangen het hondenteam, bestaat sinds april 2023. Het werkt landelijk met negen inspecteurs; vanaf januari zijn dat er elf.

De NVWA houdt vooral toezicht op bedrijfsmatige fokkers en opvang, en op de import van honden. Het team krijgt negen tot tien meldingen per werkdag en kan ze daardoor niet allemaal oppakken. Voorrang hebben de hoogrisicomeldingen: honden en katten uit landen buiten de EU zonder geldige rabiësvaccinatie. Handhavingsverzoeken van bijvoorbeeld dierenwelzijnsorganisaties moeten wettelijk binnen acht weken worden afgehandeld. Particuliere houders en verwaarlozing vallen onder de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn; mishandeling onder de politie.

Wanneer ben je bedrijfsmatig? Veel mensen denken dat alleen de grens van twintig pups of honden per jaar telt, maar dat is niet zo. De NVWA kijkt ook of je fokt voor verkoop aan derden, adverteert, een speciaal ingerichte ruimte hebt, staat ingeschreven bij de KvK of een btw-nummer hebt, en winst maakt. Ook teven die bij gastgezinnen verblijven, tellen mee. Het is geen zwart-wit beoordeling: regelmaat en intentie wegen zwaar. Wie bedrijfsmatig fokt, moet voldoen aan hoofdstuk 3 van het Besluit houders van dieren, onder meer met aantoonbare vakkennis, een passende UBN-registratie en een administratie.

De sprekers lieten aan de hand van foto's zien wat ze bij inspecties aantreffen, van te kleine en koude verblijven tot pups zonder enige prikkels. Ze wezen er ook op dat de wet duidelijk beschrijft hoe een hond gehouden moet worden. Twee opvallende punten:

- De minimale leeftijd waarop een pup van de moeder gescheiden mag worden, gaat met nieuwe Europese regelgeving van zeven naar acht weken.
- Fokken met dieren met ernstige erfelijke aandoeningen of schadelijke uiterlijke kenmerken is verboden. Na de kortsnuiten richt de handhaving zich steeds breder, bijvoorbeeld op entropion bij de shar-pei. Of een hond een stamboom heeft, maakt voor de NVWA niet uit; het gaat om het welzijn.

Uit de vragen bleek dat de regel dat pups uit hoogrisicolanden minimaal vijftien weken oud moeten zijn, voortkomt uit volksgezondheid en Europese regels, en dus niet snel zal veranderen. Een fokverbod voor een aantal jaren wordt niet door de NVWA opgelegd. Wie misstanden ziet, kan dat melden via Meldpunt 144 of het klantcontactcentrum van de NVWA.

Imago: het lagerhuisdebat

In het lagerhuisdebat ging de zaal in debat over drie stellingen. Het werden levendige discussies met bijdragen van exposanten, keurmeesters, gedragstherapeuten, fokkers en showorganisatoren.

Stelling 1: "Het beeld dat de buitenwereld heeft van hondententoonstellingen is terecht."

De meningen liepen uiteen. Een deel van de zaal zag vooral een communicatieprobleem: buitenstaanders weten bijvoorbeeld vaak niet dat ook gedrag wordt beoordeeld en dat een agressieve hond wordt gediskwalificeerd. Anderen herkenden de kritiek wel. Bezoekers zien het poetsen, de lak en de strikjes, en verliezen de hond zelf uit het oog.

Meerdere sprekers, onder wie keurmeesters, zagen ook een eigen verantwoordelijkheid. Ze noemden het showen aan een strakke lijn, extensions en haarlak die niet zijn toegestaan maar soms toch winnen, en de tijdsdruk. Er klonk een pleidooi voor een

cultuurverandering: laat de hond hond zijn, aan een losse lijn. Tegelijk werd benadrukt dat shows een belangrijke ontmoetingsplek zijn voor fokkers en potentiële pupkopers, en dat veel honden er echt plezier in hebben, mits de eigenaar goed let op rust en welzijn.

Stelling 2: "Bij álle activiteiten met honden moet strenger op gedrag worden gelet en vaker worden ingegrepen."

De vraag wie moet ingrijpen kreeg veel antwoorden: de eigenaar, de instructeur, de keurmeester of wedstrijdleider, de organisatie en de fokker. Volgens velen herkennen eigenaren de stresssignalen van hun hond steeds minder. Daar ligt een rol voor instructeurs, voor fokkers die kopers goed begeleiden, en voor rasverenigingen, bijvoorbeeld met online cursussen voor nieuwe pupeigenaren.

Uit de praktijk werden voorbeelden genoemd van strengere regels, zoals directe diskwalificatie bij confrontaties tussen honden tijdens wedstrijden. Er werd voorgesteld om bij evenementen te kunnen registreren dat een hond te angstig of agressief is, met eerst een gedragstoets voordat hij terug mag komen. Ook kwam de vraag op of een keurmeester een kwalificatie achteraf moet kunnen intrekken als een hond buiten de ring agressief gedrag vertoont. Een kanttekening was dat strenger niet automatisch beter is: vooral jonge honden en beginnende exposanten verdienen ruimte om te groeien. Maar een angstige of agressieve hond hoort geen kampioen te worden. Met een kwalificatie zeer goed of uitmuntend kunnen honden in de fokkerij terechtkomen, en dan mag hun gedrag geen probleem zijn.

Stelling 3: "Buitenlandse en overleden dekreuen moeten volledig aan de Nederlandse fokregels voldoen, ook als dat het voortbestaan van kleine of kwetsbare rassen in gevaar brengt."

Deelnemers vertelden over de praktische rompslomp, zoals de getuigenverklaring die nu bij gezondheidsonderzoeken wordt gevraagd en die buitenlandse fokkers vaak niet hebben. Er werd opgemerkt dat je een populatie wereldwijd moet bekijken: een ras dat in Nederland klein is maar elders groot, vraagt om een andere aanpak dan een ras dat overal bedreigd is. Gezondheid en genetische diversiteit moeten allebei goed worden afgewogen.

Vanuit de Raad van Beheer werd toegelicht dat het mogelijk is een verzoek in te dienen voor bijvoorbeeld een overleden dekreu die aantoonbaar bijdraagt aan de diversiteit van een ras; zulke verzoeken worden serieus bekeken. Ook buitenlandse beoordelingsmethoden, zoals PennHIP, verdienen respect, en er loopt een pilot met CT-scans voor de beoordeling van ellebogen. Uitslagen van vóór de invoering van de getuigenverklaring blijven geldig. Bij twijfel over de details adviseerde de Raad om de vraag per mail voor te leggen.

Gezondheid: de ronde tafel "Gezondheid op 1"

Aan tafel zaten vijf deskundigen met elk een eigen perspectief: de Raad van Beheer, de juridische hoek, de wetenschap, de populatiegenetica en de diergeneeskunde. Centraal stond de vraag hoe de stamboom een keurmerk kan worden voor verantwoorde fokkerij, en hoe we ervoor zorgen dat fokkers graag met stamboom fokken en pupkopers bewust voor een stamboomhond kiezen.

Wat betekent een stamboom?

Het panel was eerlijk: de kynologie heeft te lang gedacht dat een stamboom een bewijs van kwaliteit was. De DNA-verplichting heeft veel opgelost, en met de nieuwe foknormen per 1 oktober zet de Raad van Beheer een eerste stap richting een stamboom die ook iets zegt over gezondheid. Op dit moment is de stamboom het enige document dat aantoont dat er gecontroleerd is op naleving van wet- en regelgeving. Met het gezondheidsgerichte fokbeleid kan hij op korte termijn een echt certificaat voor verantwoorde fokkerij worden. Dat moet wel breed worden uitgedragen, richting pupkopers, politiek en toezichthouders.

De Raad van Beheer heeft met de registratie van gezondheidsuitslagen, DNA-profielen en afstammingscontrole een sterke basis. Wat nog ontbreekt, is openbare populatiedata, zoals het percentage geteste honden per ras en de verdeling van HD-uitslagen. In bijvoorbeeld Finland is dat wel openbaar. Meer openheid binnen rasverenigingen, de Raad en richting onderzoekers werd een belangrijk aandachtspunt genoemd.

Zijn de fokregels te streng?

Volgens het panel scheiden de fokregels het kaf van het koren: fokkers die gezondheid en welzijn op één zetten, blijven. Het risico is wel dat het deel waar verantwoord wordt gefokt kleiner wordt. Als de stamboom laat zien dat aan de wet is voldaan, kan de NVWA zich bovendien richten op de ongereguleerde fokkerij.

Eisen zijn logisch: we willen een gezonde hond. Pupkopers denken nu vaak dat een stamboom een kwaliteitsbewijs is, en komen er later achter dat dat niet altijd zo is. De vraag is volgens het panel ook niet hoe streng de regels zijn, maar hoe je ze opstelt, met meer maatwerk per ras.

Genetica en selectie

De hondenfokkerij kan veel leren van de veehouderij en dierentuinen, waar inteelt tot achter de komma wordt bijgehouden. Het gaat niet om minder selecteren, maar om anders selecteren. Een concreet voorstel was het eerste-, tweede-, derde-nestprincipe: hoe vaker een hond wordt ingezet, hoe strenger de eisen. Zo voorkom je dat één dier een ziekte over de hele populatie verspreidt.

Tegelijk werd benadrukt dat je met een dier met een ernstige aandoening ook in een eerste nest niet wilt fokken; gevalideerde DNA-testen zijn daarbij een krachtig middel. Erfelijke ziektes komen bij rashonden vaker voor door inteelt en verwantschap, maar selectie werkt aantoonbaar, mits er gescreend en geregistreerd wordt. Ook werd gepleit om meer honden in de fokkerij in te zetten, waaronder geschikte honden zonder stamboom, en om een maximum te stellen aan het aantal keren dat een reu wordt ingezet. De FCI verlangt van kennelclubs dat zij een open register (bijlage X) instellen voor honden zonder stamboom; de Raad van Beheer werkt daaraan.

De pupkoper

Omdat veel honden impulsief online worden gekocht, werd een bedenktijd en een checklist voor pupkopers voorgesteld. Fokkers hebben een grote verantwoordelijkheid in de keuze van kopers en de begeleiding daarna. Er werd ook gewezen op de verhouding tussen vraag en aanbod: Nederland heeft jaarlijks een vraag naar ongeveer 150.000 honden, waarvan een groot deel uit het buitenland komt. Meer goed begeleide fokkers in Nederland zou de hondenpopulatie gezonder maken.

Eén ding veranderen

Tot slot vertelde ieder panellid wat hij of zij zou veranderen. De antwoorden: eigenbelang weg, algemeen belang terug; transparantie en het delen en registreren van data; het verbreden van de populaties; en tentoonstellingen met een ander karakter, met meer aandacht voor gedrag, soundness en fit for function en zonder schadelijke uiterlijke kenmerken.

In de vragenronde werd verteld dat PetScan steeds meer wordt gebruikt en dat de eerste rasrapportages online beschikbaar komen. Die data is bedoeld als signalering, niet als volledig beeld van hoe vaak een aandoening voorkomt.

Afsluiting

De dagvoorzitter sloot de middag af met dank aan iedereen die eraan bijdroeg: de sprekers van de NVWA, de panelleden, de gespreksleiders en de symposiumcommissie. De sprekers en panelleden kregen een attentie mee naar huis.

De grote diversiteit in de zaal en aan tafel maakte het symposium bijzonder: vanuit al die verschillende perspectieven werd met elkaar naar de rashond gekeken. Het gesprek ging daarna verder tijdens de borrel, met de uitnodiging om vooral iemand op te zoeken die er net iets anders over denkt.

Deelnemers ontvangen deze week per e-mail een korte evaluatie. Keurmeesters en kynologisch instructeurs die bij aanvang en vertrek hebben getekend, krijgen hun certificaat per e-mail toegestuurd.